

Уан Иуей

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ ПО КИТАЙСКИ

„ЕДИН ПОЯС, ЕДИН ПЪТ“:
СВЕТЪТ Е ЗА ВСИЧКИ

София, 2021

ПРЕВОДЪТ Е ФИНАНСИРАН ОТ 中华社会科学基金
(CHINESE FUND FOR THE HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES)

ПРЕВОДЪТ Е НАПРАВЕН ПО ИЗДАНИЕТО:

《世界是通的：“一带一路”的逻辑》
王义桅著，商务印书馆，北京 2016

Original Chinese text © Wang Yiwei, *Shijie shi tong de: Yi dai yi lu de luoji*,
Commercial Press, Beijing 2016
Bulgarian translation © Lin Wenshuang, Todor Radev

All rights reserved. No part of this publication should be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of East-West Publishing.

„Катехон“ е импринт на издателство „Изток-Запад“.

© Издателство „Изток-Запад“, 2021

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Лин Уеншуан, Тодор Радев, превод, 2021

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2021

ISBN 978-619-01-0896-2

УАН ИУЕЙ
ГЛОБАЛИЗАЦИЯ
ПО
КИТАЙСКИ

— „ЕДИН ПОЯС, ЕДИН ПЪТ“: —
СВЕТЪТ Е ЗА ВСИЧКИ

Превод от китајски

Лин Уеншун

Тодор Радев

КАТЕХОНИ

Съдържание

Резюме	9
Към читателя	
Стратегия и път на „Един пояс, един път“	11
<i>Дзин Нуо</i>	
Предговор от автора	
Голямо удоволствие е през ХХІ в. да разкажа за историята на „Един пояс, един път“	15
Предговор	
Настрани от модерните времена и западната система	21
Увод	
Светът гледа на изток, Китай – на запад	29
1. След хиляди години световният икономически център отново ще се измести към Изтока	32
2. Отпращане в Западна посока 2.0	41
3. Какво представлява „Един пояс, един път“?	44
Глава 1	
Светът е вседостъпен	53
1. Отправната точка: китаизираната глобализация	54
2. Вседостъпността: взаимосвързаност	60
3. Крайната точка: глобализирана китаизация	75
Глава 2	
Инициативата „Един пояс, един път“: глобализационна логика ... 85	
1. Глобализация 1.0: учене един от друг	86
2. Глобализация 2.0: западноцентричен свят	89
3. Глобализация 3.0: приобщаващ свят	93

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ ПО КИТАЙСКИ

Глава 3

- Инициативата „Един пояс, един път“: цивилизационна логика ...** 97
1. Възраждане на цивилизацията 98
 2. Трансформация на цивилизацията 103
 3. Иновация на цивилизацията 106

Глава 4

- Инициативата „Един пояс, един път“: стратегическа логика 113**
1. Развитие във времето и пространството, взаимодействие между суша и море, откритост между Изтока и Запада 114
 2. Ти го правиш по твоя начин, аз – по моя 117
 3. „Лунджунска беседа“ през XXI век 123

Глава 5

- Инициативата „Един пояс, един път“: икономическа логика 131**
1. Вътрешноикономическа интеграция 132
 2. Двойно циклична система 140
 3. Взаимноизгодно сътрудничество 143

Глава 6

- Инициативата „Един пояс, един път“: политическа логика 151**
1. Изпреварване на завоя 151
 2. Изпреварване при промяна на лентата 154
 3. Общо възраждане 157

Глава 7

- Инициативата „Един пояс, един път“: дипломатическа логика... 165**
1. Съвместно обсъждане: общност на споделени интереси 166
 2. Съвместно изграждане: общност на споделени отговорности 170
 3. Споделяне на ползите: общност на споделена съдба 173

Глава 8

- Инициативата „Един пояс, един път“: перцептивна логика 177**
1. Правилни и грешни схващания за инициативата „Един пояс, един път“ 178
 2. Десет риска от неправилно разбиране 183
 3. Диалектика на инициативата „Един пояс, един път“ 189

Глава 9

Китайската мъдрост, въплътена в инициативата

„Един пояс, един път“	199
1. Начало: стратегическа синергия	201
2. Комбиниране: международно сътрудничество в областта на производствения капацитет и производството на оборудване.....	204
3. Разделяне: проучване на пазари в трети страни	214

Глава 10

Глобалната мъдрост, въплътена в инициативата

„Един пояс, един път“	215
1. Споделяне: взаимноизгодност	216
2. Устойчивост: балансирано развитие	221
3. Интернационализиране: пускане на корени.....	226

Заклучение	231
-------------------------	------------

Приложения.....	239
------------------------	------------

Казус 1. Механизми на сътрудничество в инициатива „Един пояс, един път“	239
Казус 2. Сътрудничество Китай–ЕС в Морски път на коприната.....	251
Казус 3. 10-те основни опасения на Камбоджа относно инициативата „Един пояс, един път“	272
Казус 4. Как да се реши епистемичният парадокс на европейците относно инициативата „Един пояс, един път“?	278
Казус 5. Съвместно управление от Китай и ЕС на пазари в трети страни в Латинска Америка.....	289
Казус 6. Участие на Обединеното кралство в изграждането на „Един пояс, един път“ : убедителен пример.....	292
Казус 7. Институтите „Конфуций“ в „Един пояс, един път“	295

Използвана литература	305
------------------------------------	------------

Епилог	311
---------------------	------------

За автора.....	317
-----------------------	------------

Предговор

Настрани от модерните времена и западната система

Всяко поколение ще бъде съдено по това дали се е изправило срещу най-големите, най-съществените въпроси на човешкото съществуване.

Хенри Кисинджър (САЩ), „Световният ред“

„Древна Гърция роди Рим, Рим роди християнска Европа, християнска Европа роди Ренесанса, Ренесансът роди Просвещението, Просвещението – политическата демокрация и индустриалната революция. Комбинацията от индустрия и демокрация на свой ред роди Съединените щати като олицетворение на правото на живот, свобода и стремеж към щастие.“ Според *Пътищата на коприната: Нова история на света*, с автор Питър Франкопан от Оксфордски университет, това твърдение е по-скоро мантра на политическия, културен и морален триумф на Запада, отколкото историческа истина.

„В продължение на хиляди години именно регионът, разположен между Изтока и Запада и свързващ Европа с Тихия океан, бил оста, около която се въртяло земното кълбо.“ Проф. Франкопан пише в предговора към книгата: „В този регион също така се родили и процъфтели великите религии на света, включително юдейството, християнството, ислямът, будизмът и хиндуизмът. Тази територия била средище на съперничество между езикови групи, на възход и падение на велики империи,

на сблъсъци на култури и противници, последиците от които отеквали на хиляди мили. Сега, изправени тук, можем да открием нови начини да гледаме на миналото и да покажем един свят, който бил дълбоко взаимосвързан и където това, което се случвало в един континент, оказвало влияние върху друг, където вторичните трусове от това, което ставало в степите на Средна Азия, можели да бъдат почувствани в Северна Африка, където събитията в Багдад отеквали в Скандинавия, където откритията в Северна и Южна Америка променили цените на стоките в Китай и довели до нарастването на пазара на коне в Северна Индия.“ Авторът отбелязва също така: тези трусове тръгвали във всички посоки на една широко разгъната мрежа. Мрежата вървяла по маршрути, използвани от поклонници и воини, от номади и търговци; маршрути, по които се продавали стоки и продукти, а идеи били обменяни, приемани и прецизирани. Те не носели само икономически просперитет, а също така смърт и насилие, болести и бедствия. В края на XIX в. един бележит немски геолог, Фердинанд фон Рихтхофен, дал на тази огромна мрежа от връзки име, което се използва и до днес – *Seiderstrassen*, Пътят на коприната.

Проф. Франкопан стига до един момент, за който пише: „Не можех да разбера защо продължават да ми говорят за голямото значение на Средиземноморието като люлка на цивилизацията, когато очевидно беше ясно, че не там наистина е била изкована цивилизацията. Истинското средище, „Средиземноморието“ – буквално означаващо средата на света, – не било море, разделящо Европа и Северна Африка, а се намирало точно в сърцето на Азия.“*

Професор Франкопан в никакъв случай не е първият западняк, наясно с това. В книгата си *Черната Атина: Афро-азиатските корени на класическата цивилизация; том 1. Фабрикуването на Древна Гърция 1785–1985*, проф. Мартин Бърнал от университета „Корнел“ изтъква, че като източник на западната ци-

* Франкопан, Питър. *Пътищата на коприната*, A&T Publishing, 2019.

визацията гръцката цивилизация също така има своите източници, т.е. африканската и египетската. Историята на развитието на Западната цивилизация, която неизменно подчертава голямото значение на Гърция, е всъщност един „Европоцентричен“ мит, създаден от европейските учени в модерните времена. В своята книга *Източните корени на Западната цивилизация* британският учен Джон М. Хобсън показва още по-ясно силно влияние от Изтока върху Запада, т.е. как изоставащият Запад постепенно оформя глобалното си лидерство чрез по-рано развития Изток, най-вече чрез китайската цивилизация, разпространена на Запад от Ислямския свят. Европейски учени, такива като Франсис Бейкън, ясно описали още в по-ранни времена как „четирите велики изобретения“ в Древен Китай помогнали на Ренесанса и Просвещението.

Западането на Пътя на коприната довело до европейската ера на Великите географски открития, които оказали голямо влияние върху хода на човешката история. Деконструкцията на „западноцентризма“ в проучванията на Питър Франкопан върху историята на Пътя на коприната сочи, че възраждането на Пътя на коприната ще промени не само еволюционната посока на човешката история, но също така и нашето разбиране на историята ни. Именно поради това реших да проуча логиката на инициативата „Един пояс, един път“.

Днес този централен регион се е превърнал в „Световния остров“, достоен за името си благодарение на възраждането на Пътя на коприната, а изучаването на Пътя на коприната придобил международен характер. При него няма място за тревоги относно дилемата „Голямата дивергенция“ и „въпроса на Джоузеф Нийдъм“.

След като Пътят на коприната бил прекъснат, европейците се насочили към океана – те колонизирали света чрез географски открития и положили началото на така наречената глобализация. Но всъщност това ли е истинската глобализация? Това е само извинение на началото на западната цивилизация след падането на Евразия, сърцето на човешката цивилизация. Носите-

лят на глобализацията е океанът, а логиката на океанската цивилизация става универсална.

Ревитализацията на Евразия зависи от свързаност. Защо е необходимо да се постигне свързаност между Европа и Азия? Индустриалната революция се родила в Обединеното кралство, където милиони хора приели индустриализацията. Когато тя се разпростряла на европейския континент, милионите станали десетки, а когато това станало в САЩ – стотици милиони. Днес милиарди хора в страните БРИКС се стремят към индустриализация, а ние все още разчитаме на протоците, каналите и морските пътища, открити от европейците в модерните времена – това е като да впрегнеш дребен кон да тегли голяма каруца. Ние все още гледаме на света и на себе си на базата на западни концепции, теории и начини на мислене, което е нещо като интелектуално принизяване.

В повратната точка, когато световният икономически център се завръща на Изток след хилядолетие, Китай като гръбнак на глобализацията, черпейки мъдрост от историята и анализирайки бъдещето на глобализацията, създаде инициативата „Един пояс, един път“. Предлагането на „Един пояс, един път“ показва, че Китай е напуснал модерните времена и западната система: той вече не се губи, като следва стъпките на Запада, а по-скоро окуражава, след като откри път на развитие, отговарящ на националните му условия, повече развиващи се страни да реализират собствени пътища за развитие, които отговарят на техните условия и така да направят света отново диверсифициран. Конкуренцията и рисковете ще нарастват, ако Китай продължи да следва силно Запада. За да избегне рисковете и да стимулира сътрудничеството, Китай трябва да обърне поглед към страни по маршрута на „Един пояс, един път“, където липсват технологии, капитали, инфраструктура и дори квалифицирани работници. Китай притежава технологии и капитали, но няма достатъчно пазари. И докато вътрешният пазар на страната страда от свръхкапацитет, тези страни имат голяма нужда от различни продукти. Първо, що се отнася до капитали, тези страни не разполагат

със заеми, докато Китай има огромни валутни резерви – не по-малко от 4 трилиона долара през 2014 г. Според оценките на някои икономисти 600 милиарда долара са напълно достатъчни за Китай, а останалите 3,4 трилиона долара трябва да бъдат трансформирани в инвестиционни фондове.* За да промени модела на закупуване на американски ценни книжа и така да става подвластен на монетарната политика на САЩ, Китай трябва да увеличи чуждестранните си инвестиции и да потърси пазари в други страни. По отношение на основните технологии съществува определена разлика между Китай и развитите страни в полза на последните, но пък Китай е недостижим в света, когато става въпрос за пазарна реализация на технологии. Като се имат предвид многобройното му население и сложен терен, след като Китай може да изгражда собствената си инфраструктура добре, то той може да изгражда инфраструктура и в други части на света. Китай не само може да строи инфраструктура, но също така да оперира и управлява. Развитите страни могат да си сътрудничат с Китай в развитието на пазари в трети страни. Трето, Китай не притежава структурна мощ. Инициативата „Един пояс, един път“ се фокусира върху стандарти за продукти и промишлени производства, особено стандарти за нова инфраструктура, права за формиране на цени на стоки от първа необходимост, както и права за определяне на правила в търговията и инвестициите с цел засилване на институционалната си тежест в новия кръг на глобализацията.

Може с категоричност да се каже, че инициативата „Един пояс, един път“ произхожда от Китай, но принадлежи на целия свят. „Икономическата система стана глобална, докато политическата структура на света остава базирана на националната държава.“ Това е слабото място на глобалното управление. Хенри Кисинджър пише в книгата си *Световният ред*: „Всяко поколение ще бъде съдено по това дали се е изправило срещу най-

* Ли Инин, Лин Ифу, Джън Юоннйен и др. *Да разберем инициативата „Един пояс, един път“*, СИТІС, 2015, с. 133.

големите, най-съществените проблеми на човешкото съществуване.“ Успехът на инициативата „Един пояс, един път“ зависи от способността и да реши най-големите, най-важните въпроси на обществото. Освен това инициативата е опит да бъдат решени глобални проблеми успоредно с тези на Китай и обратно.

В контекста на историята на човешката цивилизация, както и на глобализацията, инициативата може наистина да стане лаборатория на нови идеи за международния ред. В днешния свят се оформят три вида ред.

Първо, цивилизационен ред, основните единици на който са цивилизовани държави. „Един пояс, един път“ свързва четирите големи древни цивилизации – египетската, вавилонската, индийската и китайската. Цялостната и многокомпонентна свързаност на железопътни линии, пътища, аеролинии, морски пътища, нефто- и газопроводи, електропроводи и комуникационни мрежи на „Един пояс, един път“ ще насърчи възраждането на континенталните и речни цивилизации, ще даде тласък на усилията за премахване на бедността в развиващите се страни и ще допринесе за успешния възход на нововъзникващите икономики. Накратко, тъй като логиката на цивилизационното възраждане надхвърля рамките на конкуренцията в ерата на модернизацията, инициативата даде тон за глобалната политика през XXI в. и оправда Китайската мечта. Редът, създаден от инициативата, в който цивилизациите ще се възраждат рамо до рамо, може да бъде наречен „цивизационен ред“.

Второ, международен ред, основните единици на който са националните държави. В модерните времена системата на Вестфалия постави началото на международната система с основни единици националните държави и суверенното равенство като основна ценност. Заедно с установяването на западноцентризма, това стана Западен международен ред. Глобализацията е типичен термин в тази система. След Втората световна война беше установен международен ред, практически ръководен от САЩ и със символичен център в лицето на ООН, който просъществува и до днес въпреки противостоянието на водения от Съветския съюз

социалистически лагер. Икономическата база определя надстройката. Днес, въпреки че обемът на производството извън западните страни надхвърли този в тях, думата и политическата сила на въпросните незападни държави на световната арена продължават да са подчинени на Запада. На този фон инициативата „Един пояс, един път“ има за цел да постигне общата модернизация на развити и развиващи се страни*, да осъществи балансирано развитие Север–Юг и Юг–Юг и да насърчи развитието на международния ред в една по-справедлива, разумна и устойчива посока.

Трето, граждански ред, основните единици на който са граждани, а не страни. Кисинджър пише в „Световният ред“: „Всяка една система на световния ред, за да бъде устойчив, трябва да бъде приета като справедлива не само от лидерите, но и от гражданите“ (стр. XVII). В днешния свят силата се движи не само на изток, но и надолу. Всички страни са изправени пред вътрешен натиск на социализирано движение на гражданите, което поддържа установяването на граждански ред на глобално ниво. За да изгради всеобхватна глобализация, инициативата „Един пояс, един път“ цели да премахне разликите между богати и бедни чрез „петте цели на свързаността“, а именно координация на политиките, свързаност на удобствата, безпрепятствена търговия, финансова интеграция и разбирателство между народите, както и да постигне социално равенство и справедливост чрез петте ценности на развитието – иновация, координация, екосъобразно развитие, откритост и споделяне.

Цивилизационният ред, международният ред и гражданският ред съставляват общността три-в-едно на общото бъдеще като отражение на интеграцията на различните цивилизации, държави и съдба на гражданите, както и тенденцията на времето. Мястото на човешкото общество е по-скоро във връщането на цивилизацията, отколкото в модернизацията, и това ще върне разнообразието в света.

* Къ Инбин, *Един пояс, един път“ всъщност е „обща модернизация“*. – В: *Годишник на „Един пояс, един път“ 2016*, Търговия, 2016, с. 60–71.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ ПО КИТАЙСКИ

Накратко, инициативата „Един пояс, един път“ дава на Китай морално превъзходство в международен план, тъй като се фокусира върху трите мисии – обща модернизация на страните по маршрутите, общо възраждане на цивилизацията и инклузивна глобализация – и има за цел да изгради общността на общото бъдеще, като интегрира цивилизация, международен и граждански ред.